

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Crespin, François

Brvxellæ, 1652

VIII. An Relatio terminetur ad absolutum, an ad correlativum formaliter.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95346)

quid ponere aliam similitudinem, quam fundamentalem, &c. dico, ad quid ponere aliam unitatem specificam, quam fundamentalem, &c. si dicas, quia per illam unitatem fundamentalem non habetur unitas specifica formaliter; tibi dico similiter, quia per illam similitudinem fundamentalem non habetur similitudo formaliter, & sic de cæteris, quæ adferre potes; quia unitas specificæ, & similitudo formalis solo nomine distinguuntur: nam sicut juxta Aristotelem illa sunt formaliter similia, quorum qualitas est una; ita secundum omnes, illa sunt formaliter in qualitate unum unitate specificæ, quorum qualitas est una: quod autem addi posset, unum & simile esse respectus disparatos, videtur omnino falsum, si agatur de uno unitate communi, de qua hic agimus; nec minus possunt summè distincta esse unum hæc unitate, quam similitudine: est tamen verum, si agatur de unitate indivisionis in se, & divisionis à quolibet alio; sed de hac unitate, cum sit hæc sola uniuscujusque rei hæceitas in particulari, nec ipse, nec ullus alius ad rem agere potest. Ex his

CCXL. Dico: omnino debere poni ex Aristotele supra num. 213, citato, Relationem formalem distinctam à fundamentali; quia Prædicamenta saltè ratione inter se distinguuntur; sic enim ponitur unitas formalis universalis distincta à fundamentali, quia si fundamentalis esset formalis, sequeretur aliqua contradictio, &c. dum verò respondent aliqui secundum Aristotelem hæc decem Prædicamenta non semper significare res distinctas inter se, quia actio & passio sunt duo Prædicamenta, & tamen non distinguuntur, ut omnes admittunt; se proprio gladio jugulant; quia licet plerique admittant actionem & passionem non distinguunt realiter, nulli tamen negant distinguere ratione; ac proinde, per hoc saltem stat, quod Aristoteles duo illa Prædicamenta inter se ratione distinxerit, & consequenter etiam Prædicamentum Relationis à cæteris; item quod similiter ipsi Adversarii Relationem prædicamentalem, id est, formalem, à cæteris Prædicamentis ratione nobiscum distinguere debeant.

CCXLI. Resp. ad 2um attendendo ad communem loquendi modum, nullam esse distinctionem inter totum & partes, albedinem formaliter & similitudinem, &c. Ratio est, quia communis loquendi modus, non distinguit inter terminos formaliter & fundamentaliter; Philosophi verò (saltem non vulgares & alicujus notæ) distinguunt illos: unde Thomistæ dicunt Relationem formaliter distinguere realiter à fundamento & termino: non autem Relationem fundamentaliter: Scotistæ autem dicunt totum formaliter distinguere realiter à suis partibus, sive à toto fundamentaliter, ac proinde albedinem, ut est totum formaliter, distinguere realiter à suis partibus integrantibus; ego verò, ut Philosophum decet, rationem sectatus, præclaros illos Philosophos imitatus, & incultæ Plebi communem loquendi modum relinquens, distinxit hos terminos formaliter & fundamentaliter, non quidem realiter antè intellectum (ut ipsi in Relatione, toto, &c.) sed realiter post intellectum, volens ly formaliter importare distinctionem per intellectum; quod idem, facio in Physica pro albedine respectu suarum partium, & humanitate respectu animæ & corporis unitorum; volens, hæc quidem esse à parte rei, non tamen totum ut totum formaliter, nisi juxta communem loquendi modum, quem incultis libens relinquo. Et sic patet quid re-

spondendum sit ad infinita alia, quæ (non satis attentè) finguntur esse chymærica; sed de distinctione totius à partibus aliquid ex professo dicemus in Physica.

DUBIUM VIII.

An Relatio terminetur ad absolutum, an ad correlativum formaliter.

CCXLII. **A**ntè Resolutionem Suppono, sensum dubii esse, an Relatio terminetur ad Correlationem sibi oppositam? an ad subjectum extrinsecum illius, sive ad subjectum ab illa extrinsecè denominatum: ex quo liquet dubium tantum procedere de Relationibus mutuis; quia non mutue non habent Correlationem: Hoc supposito, sit

RESOLUTIO I.

CCXLIII. **D**ico 1°. Nullæ Relationes (etiam æquiparantiæ) seipsis terminantur ad oppositam Correlationem: est contra PP. Compl. Nostros, Ioan. à S. Thom. Arriagâ, Oviedû & alios.

CCXLIV. Probatur, quia omnis Relatio est indifferens, ut terminetur ad oppositam correlationem, vel non terminetur, ergo, &c. probatur antecedens, quia ad illam terminari non potest, nisi adsit ratio fundandi, sed 1^a. Relatione posita ratio fundandi Relationis ipsius ad correlationem, utpotè conceptus, est indifferens ut sit vel non sit, & abesse ac adesse potest, ergo, &c.

CCXLV. Nec dicas rationem fundandi Relationes similitudinis inter albedinem A. & albedinem B. simul esse rationem fundandi Relationes similitudinis harum Relationum; quia eadem ratio ob quam requirimus rationem fundandi Relationes similitudinis inter albedinem A. & albedinem B. ab his realiter distinctam, videlicet, summa distinctio & diversitas negativa albedinis A. & albedinis B. antè conceptum eas unificantem, hic militat. Nam hæc similitudo albedinis A. & hæc similitudo albedinis B. non minus sunt summè distinctæ & diversæ antè conceptum eas unificantem, utpotè objectivè indivisibiliter hoc & hoc, quam hæc albedo A. & hæc albedo B. nec unificantur per conceptum has unificantem, quia hic conceptus in illas non tendit in actu signato; sed in actu exercito facit duas; unam unum extremum extrinsecè afficiens, aliam alterum.

CCXLVI. Confirmatur. Ideo universalitas, quæ est aliis ratio prædicandi ut quod, non est sibi ipsi ratio prædicandi ut quod: sed debet esse talis per universalitatem realiter distinctam; ideo uni^o, quæ est propriis extremis ratio uniendi ut quod, non est sibi ipsi ratio uniendi aliis ut quod, sed debet illis ut quod uni per unionem realiter distinctam: id est actio, quæ est effectui ratio fiendi ut quod à Proprio principio, non est sibi ipsi ratio fiendi ut quod ab aliis principiis, sed debet ab illis ut quod fieri per actionem realiter distinctam: quia sunt indifferentia ad hoc ut sint talia, ut colligitur ex eo quod non sequitur processus in infinitum; si dicantur talia fieri per universalitatem, unionem, actionem, &c. realiter distinctam: subsumo, atqui ex eo quod Relationes (etiam æquiparantiæ) seipsis non terminentur ad oppositam correlationem, non sequi-

sequitur processus in infinitum, quia pro arbitrio
fistitur in conceptu, ergo, &c.

RESOLUTIO II.

CCXLVII. **D**ico 2°. 1^a. Relationes, sive æquiparantur ad absolutum tantum. Ita Scotus in 1um. Dist. 26. q. 1. & Dist. 30. q. 1. ac ejus discipuli communiter, quos sequitur P. Noster Bacho in 1um Dist. 29. q. 1. art. 3. §. 3°. Item è Patribus Societatis Valquez, Suarez, Hurtadus, & ex Thomistis Soncinas, Sotus, Capreolus, &c.

CCXLVIII. Probatur, quia ad id terminantur, ad quod fundamentum, quod extrinsecè afficiunt, referunt, ergo terminantur ad absolutum tantum: probatur consequentia, quia suum fundamentum referunt ad absolutum tantum; nam albedo A. v. g. non est similis similitudini albedinis B. sed albedini B. nec pater est filiationis pater, sed entitatis filii, ergo, &c.

CCXLIX. Confirmatur 1°. non est necessaria correlatio ad esse terminum Relationis, ut patet in termino Relationis non mutæ, ergo Relatio non necessariò terminatur ad correlativum formaliter.

CCL. Confirmatur 2°. ad hominem contra Thomistas: destruat Deus filiationem, quam dicunt modaliter ab entitate filii distingui (quod potest, quid enim obstat?) & conservet paternitatem, pater per paternitatem adhuc filium respiciet, non ut correlativum formaliter, quia, ut patet, non erit tale, ergo ut absolutum; ac per consequens antè ita illum respiciebat; quia per dictam destructionem non mutatur pater.

CCLI. Obijcies 1°. paternitas & filio terminantur ad invicem; quia non minus paternitas est filiationis paternitas, quam pater filii pater, ergo Relatio terminatur ad correlativum formaliter.

CCLII. Respondeo 1°. negando consequentiam, quia paternitas ut refertur ad filiationem, non est Relatio formaliter, de qua hic quæritur, ad quid terminetur; sed fundamentum relatum ad filiationem per Relationem novam, quæ filiationem non respicit ut correlativum, sed ut terminum ad quem refert paternitatem illius correlativum, ac proinde non nisi ut Relationem materialiter. Vnde

CCLIII. Respondeo 2°. distinguendo antecedens paternitas & filio terminantur ad invicem sub ratione fundamenti & termini, vel Relationum materialiter, concedo antecedens: sub ratione Relationum formaliter, nego antecedens.

CCLIV. Instabis, Paternitas & Filio in Divinis, terminantur ad correlativum formaliter, ergo & in creatis.

CCLV. Respondeo, negando consequentiam, nulla enim est consequentia (ut supra ostensum est) à Divinis ad creata, alioqui statim sequeretur in creatis paternitatem non produci, & filiationem produci; paternitatem & filiationem in creatis eisdem indivisibili Substantiæ identificari, & inter se realiter distingui, quod est trahere mysterium Sanctissimæ Trinitatis ad creaturas. Ratio igitur disparitatis est; quòd Relationes Divinæ sint suum sibi ipsi fundamentum, utpotè Substantiales, non item creatæ: undè mirum non est, si illæ seipsas ad se invicem referant, & non ad terminum absolutum; ex quo rectè P. Suarez, *Sicut Relatio-*

nes Divinæ seipsas fundantur, ita seipsas terminantur.

CCLVI. Obijcies 2°. correlativa secundum Aristotelem hic sunt simul naturæ; atqui si Relatio non terminetur ad correlationem, non erunt simul naturæ, ergo, &c. Probatur minor, paternitas, secundum nos, terminatur ad Substantiam filii, & non ad filiationem; sed Substantia filii est prior naturæ filiatione, ut patet, ergo & paternitas est prior naturæ filiatione, quia, dum terminatur, est.

CCLVII. Respondeo, ly natura ibi latè sumi pro intellectu; unde concessa majore, neg. minorem. Ad ejus probationem, nego etiam min. pro qua nota 1°. Substantiam filii esse in creatis, naturæ (hæc strictè sumptæ) posteriorem Substantiæ patris; quia hæc est causa illius, sive quia hæc influit esse in illam defectibile. 2°. Substantiam filii esse in creatis origine posteriorem actione generativâ, quia ab illa ut principio quo, originatur, non tamen intellectu, quia actio generativa, utpotè essentialis productio geniti, non magis esse aut intelligi potest sine genito, quam unio sine unibili. 3°. Substantiam patris in creatis esse naturæ & origine priorem actione generativâ; quia illa est causa hujus tamquam effectus quo: ex quibus sequitur paternitatem & filiationem in creatis esse posteriores intellectu Substantiæ patris, priores tamè origine Substantiæ filii, non secus ac est actio generativa, licet non sint illæ priores intellectu; ex quo optimè intelligitur paternitatem & filiationem esse simul intellectu, non secus ac est generatio activa & passiva: undè quandò paternitas terminabitur ad Substantiam filii, erit filio, licet ad eam paternitas non terminetur, & pater formaliter intelligi non possit sine filio formaliter, nec pater formaliter sit senior filio formaliter, etsi genito 30. annis post patrem materialiter, quo sensu pater est senior filio. Sumitur ex Nostro Bachone in 1. Dist. 6. q. 1. art. 5. §. 2°. & Quodl. 1°. q. 13. concl. 3^a.

CCLVIII. Obijcies 3°. secundum eundem Aristotelem hic, si auferatur ab hero quod sit bipes, scientiæ susceptivus, imò homo; si nihilominus relinquatur herus; servum adhuc ad herum referendum, ergo censet Aristoteles Relationem servi terminari ad herum formaliter.

CCLIX. Confirmatur, vel servus formaliter terminatur ad herum formaliter, vel ad herum quæ hominem: 2um est falsum, quia alioqui ad omnem hominem terminaretur, ergo 1um est verum.

CCLX. Resp. 1°. Aristotelem ibi non agere de termino Relationis, sed de correlativo, ac proinde tantum velle, quod etiam si auferatur ab hero, quòd sit bipes, scientiæ susceptivus, &c. si nihilominus relinquatur herus, herum adhuc fore correlativum servi: vel dic Aristotelem ibi non quære ad quid referatur servus simpliciter, sed ad quid referatur ad convertentiam, quomodo certum est referri ad herum formaliter, sive ad correlativum, eò quòd sint simul intellectu; si tamen velis, Aristotelem ibi agere de termino Relationis, & quære ad quid herus referatur simpliciter, in procinctu est Responso, quia Aristoteles non vult ab hero auferri omne omnino absolutum, sed quòd sit homo, bipes, &c. quia dicit si relinquatur herus in concreto, cujus materiale significatum (quodcumque illud sit) esse debet absolutum, undè ad illud terminari poterit servus formaliter.

Ad

Ad Confirmationem

CCLXI. Respondeo servum formaliter non referri ad hominem simpliciter; sed quatenus est hic homo habens servum, quod non convenit omnibus hominibus.

CCLXII. Objicies 4°. oppositio relativa est formaliter inter duas Relationes; atqui inter Relationem & terminum est oppositio Relativa, ergo terminus est relatio, respectus, &c. & non quidpiam absolutum.

CCLXIII. Respondeo distinguendo minorem, atqui inter Relationem & terminum est oppositio relativa, latè sumpta pro distinctione unius ab alio, concedo minorem; nam juxta nostra principia Relatio distinguitur realiter à termino: strictè sumpta, & prout media est inter Relationem & correlationem, nego minorem: hoc modo etiam distinguatur poterit minor, inter Relationem & terminum est oppositio relativa materialis, sive ex parte materialium significatorum Relationis & termini, quæ sunt absoluta entitas fundamenti, & absoluta entitas termini, in quantum scilicet fundamentum non potest esse idem cum termino, concedo minorem: formalis sive ex parte ipsius Relationis & termini ut ipsam terminantis, nego minorem; quia, ut patet in Relatione non mutua, is non debet esse relativus, siquidem Relatio non terminatur ad terminum ut terminum in actu signato, quomodo est formaliter respectivus, sed ad terminum in actu exercito, id est, ad id, quod sit tantum terminus, per hoc, quod Relatio exercitè ad ipsum fundamentum suum referat.

D V B I V M IX.

An multiplicatis terminis multiplicentur Relationes.

CCLXIV. Sensus dubii est, an quando unum relativum terminatur ad plures terminos ejusdem speciei, ut pater ad plures filios, simile ad plura similia, respiciat singulos filios per diversas paternitates, & singula similia per diversas similitudines; an omnia per unam, quam 1°. habuit, ut communiter affirmant Thomistæ, & omnes, qui Relationem à fundamento realiter intrinsecè distinguunt, pro quo fit

R E S O L U T I O I.

CCLXV. Dico 1°. multiplicatis simul tempore terminis, non necessario multiplicantur Relationes.

CCLXVI. Probatur, quia, ut fusè suprà probatum est, Relatio sequitur & identificatur formali rationi fundandi; sed illa potest esse una ad terminos simul tempore multiplicatos, sive ad multos terminata, ergo, &c. Probatur minor, quia Relationes primi generis fundantur in conceptu unifico, vel distinctivo, qui potest esse multorum inter se unificus vel distinctivus ut patet; secundi verò fundantur in actione vel quasi actione; passione, vel quasi passione, quæ sicut (ut probatur in Physica) principiari potest à multis simul tempore causis, ita & terminari ad multos simul tempore effectus; formaliter verò in conceptu agentis vel quasi agentis, patientis vel quasi patientis præcisè ut principii quod, & actionis vel quasi actionis, passio-

R. P. Francisci Bone Spei Logica.

nis vel quasi passionis præcisè ut principii quod effectus, vel effectuum, ergo, &c.

CCLXVII. Confirmatur, una est Relatio filii ad patrem & matrem, quia una ratio fundandi filiationem, ergo similiter una est Relatio patris & matris ad multos simul tempore filios (si per Deum ponerentur) quia una est ratio fundandi fundamentaliter ut quod & formaliter ut quo fundans paternitatem, & maternitatem; idem clarius patet in Relationibus primi generis: sicut enim una est Relatio similitudinis, ubi unus conceptus confundit multas albedines v.g. cum albedine A, ita è converso una est, ubi conceptus confundit unam cum multis, & sic de aliis, ergo, &c.

R E S O L U T I O II.

CCLXVIII. Dico 2°. multiplicatis successivè terminis, ordinariè multiplicantur Relationes.

CCLXIX. Probatur ut antè, quia Relatio sequitur & identificatur formali rationi fundandi; sed illa ordinariè multiplicatur multiplicatis successivè terminis, ergo, &c. Probatur minor, quia nullus conceptus aut actio attingit terminum, quem à principio non attingit, alioqui termini essent concepti, quia esset ipsorum conceptus, & facti, quia esset eorum fitio sive actio, & non essent, quia unus supponitur esse alio absente, quod implicat, ergo, &c.

CCLXX. Dixi ordinariè, quia necessarium non est, conceptum nostrum ferri successivè in res existentes, sed res successivas simul representare potest, licet ordinariè contrarium contingat spectatà rei exigentiæ.

D V B I V M X.

An detur unicum genus supremum hujus Prædicamenti.

R E S O L U T I O.

CCLXXI. Dico contra Scotum & plures alios Veteres, datur unicum genus supremum hujus Prædicamenti.

CCLXXII. Probatur, quia datur unicum definitum in definitione Relationis, videlicet ipsa Relatio, ergo & unicum genus supremum hujus Prædicamenti.

CCLXXIII. Confirmari potest, tum autoritate Porphyrii Cap. de Specie, ubi docet esse unum genus supremum cujuslibet Prædicamenti, aliàs non fore unicum Prædicamentum; tum quia, si plura forent, tria maximè forent, videlicet Relatio, fundamentum & terminus; sed fundamentum & terminus tale esse non possunt, ergo, &c. Probatur minor, quia, cum communissimè sint entia absoluta, ad hoc Prædicamentum pertinere non possunt, ergo, &c.

CCLXXIV. Objicies, Relatio in genere, quæ est supremum genus, debet habere fundamentum & terminum sibi in genere correspondentem, sed hoc implicat, ergo, &c.

CCLXXV. Probatur, quia, vel essent entia absoluta? & hoc non, quia fundamentum & terminus in communi debent, non secus ac ipsa Relatio, omnibus in particulari convenire, quod non fieret, quia,

O

ut